

Eminentissimi Ac Reverendissimi Domini, D. Joannis Baptistæ, Cardinalis De Luca, Theatrum Veritatis Et Justitiæ, Sive Decisivi Discursus

Ad Veritatem Editi In Forensibus Controversiis, Canonicis & Civilibus, in quibus in Urbe Advocatus, pro una partium scripsit, vel Consultus respondit ; Cum Indicibus Argumentorum, Causarum ac Rerum luculentissimis. Opus Tam Judicibus, Quam Causarum Patronis, atque omnibus in utroque Foro ...

Pars I. De Testamentis, Codicillis, & ultimis voluntatibus. Pars II. De Hærede, & Hæreditate. Pars III. De Legitima Trebellianica, & aliis Detractionibus

Luca, Giovanni Battista de

Coloniae Agrippinae, 1690

Disc. XXII. Cathacen. hæreditatis. An pia dispositio incerta substineatur; Et quatenus substineatur, an intrent facultates fabricæ S. Petri ratione incertitudinis; Persona hæredis incerta, an possit ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74043](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74043)

magis, & absque dubio, deferendum est declarationi ejusdemmet testatoris, de cujus voluntatis interpretatione agitur; Ideoque codicillaris dispositio, attendenda non est, tanquam correctiva, vel ademptiva, sed tanquam declarativa, seu interpretativa voluntatis ab initio habitæ in ipso testamento.

Atque si in donationibus inter vivos de sui natura irrevocabilibus, adhuc defertur declarationi donatoris, quando voluntas ita ambigua sit, ut dici valeat capax interpretationis, ex deductis per *Cyriac. controv. 295. num. 30. & seqq. Outhobon. dec. 119. num. 8. & 195. num. 18.* & pluries in sua materia *sub tit. de donat. & alibi*, per optimum text. in *l. adeo ff. de acquir. rer. dom.* ubi datur exemplum excipientis grana à spicis; Multò magis, & absque principio dubitandi, ubi agitur de ultima voluntate, in qua non urget dicta ratio irrevocabilitatis, ac defectus potestatis, sed totum facit ipsius disponentis voluntas, etiam præsumpta, & conjecturalis; Unde propterea, cum in codicillis, non solum adesset dicta moderatio testamentariæ dispositionis in casu mortis Francisci sine filiis, sed etiam contineretur explicita declaratio, quod mater, & alii erant instituti hæredes, quodque mater fuisset relicta plena domina, ita credebam quod cessaret omnis ratio dubitandi.

Procedendo siquidem cum vera propositione pluries insinuata *sub tit. de fideicommiss. & alibi*, ut non cortex, & figura verborum, sed substantia verisimilis voluntatis attendi debeat; Ita clarè constare videbatur, quod testator juris subtilitatem, ac terminum ignarus, vocaverit matrem & sororè ac nepotem usufructuarios, respiciendo potiùs effectum resultantem ab institutione cum onere fideicommissi omnino extituri ad favorem Ecclesiæ, vel Capituli non defecturi, & in quo dari non poterat caducatio ratione præmorientiæ, adeò ut spectato effectu, institutio speciem usus fructus redoleret, non autem, ut esset legatum usus fructus formalis redolentis simplicem servitutem.

Ponderabam ulterius, quod dicta codicillaris dispositio non importaret veram ademptionem, sed potius declarationem, vel supplementationem ejus quod omisum fuerat, quamvis in mente habitum; Licet enim, in transversalibus magis communiter receptum sit, ut non intet tacita conditio *si sine filiis*, ex verisimili, vel subintellecta defuncti voluntate inducitur per *tex. in l. cum avus ff. de condit. & demonst. frat. & l. cum acutissim Cod. de fideicommiss.* At tamen ex facti qualitate, & conjecturis, etiam in transversalibus id attendendum est, ut advertitur pluries *sub tit. de fideicommissis præsertim disc. 146.* Igitur ista codicillaris dispositio aliud non continebat, nisi supplementationem ejus quod verisimile est fuisse volitum, ut scilicet Ecclesia non censeretur vocata, nisi totaliter defectis conjunctis, ac illis de ejus sanguine, ut bene regulatus naturæ, & charitatis ordo exigere videretur.

Omnia verò hæc fundamenta etiam distinctè, ac singulariter considerata videbantur solida, nimiumque probabilia, multò verò magis simul juncta, & tamen à Judice integro, & non indocto, contrarium judicatum fuit; Talis est effectus varietatis ingeniorum, ob quam, eventus causarum, casui fortuito referri solent, ideoque ita admittitur, seu verificatur vulgare dicitur, quod habent sua sidera lites, seu dantur fata causarum.

CATHACEN. HÆREDITATIS

PRO

HORATIO SCOGLIO

CUM

SOCIETATE SS. SACRAMENTI.

Casus decisus per Rotam pro Societate.

An pia dispositio incerta sustineatur, & quatenus sustineatur, an intrent facultates Fabricæ S. Petri ratione incertitudinis, Et quando persona hæredis possit ex administriculis, & conjecturis certificari; Et quid respectu legatorum ad causas prophanas.

SUMMARIUM.

- 1 **F** Acti series.
- 2 **R**esolutiones causa.
- 3 **A**n sub legato mobilium veniat pecuniæ remissio.
- 4 **T**estamentum est invalidum ob incertitudinem hæredis scripti.
- 5 **F**allit in dispositionibus ad pias causas.
- 6 **I**ncerta dispositiones pie applicantur Fabricæ.
- 7 **C**onclusio de qua num. 4. limitatur ubi certificatio haberi potest.
- 8 **R**ecensentur adminicula ex quibus certificatio resultet.
- 9 **P**osita etiam nullitate testamenti ob incertitudinem hæredis, ut adhuc debeantur legata.

DISC. XXII.

Cum Decius Scoglio in ejus testamento hæredem instituisset confraternitatem Redemptoris, atque in Civitate Cathacensi ejus patria, nulla adesset confraternitas hujus nominis, prætenderet autem confraternitas sanctissimi Sacramenti, quod sibi dicta institutio conveniret, è converso autem Horatius defuncti frater, reportata cessione jurium Fabricæ S. Petri prætenderet, ut vel testamento ob hæredis incertitudinem corridente, sibi intellecta successio debita esset, vel quod ex eadem ratione incertitudinis, applicanda esset Fabricæ, cujus jura ipse representabat; Hinc introducta causa in Rota coram Cerro, sub diebus 28. Maii, & 24. Novembris 1649. ad favorem dictæ confraternitatis prodierunt resolutiones, quæ sunt *impress. par. recen. decis. 310. & 350.* Deindeque assumpta fuit disputatio super interpretatione legati mobilium ad favorem conjunctorum testatoris, an scilicet sub eo veniret pecunia numerata, & prodit decisio, quæ habetur *par. II. recen. decis. 259.* & de qua habetur actum in sua materia *sub tit. de legat.*

In his autem disputationibus, tres fuerunt puncti;

si; Primò scilicet, an dictum testamentum ob incertitudinem hæredis instituti, esset in invalidum, ut locus factus esset intestatæ successioni ad favorem Horatii fratris; Secundò, an posita validitate dispositionis in genere, illa debita esset dictæ confraternitati, vel potius ratione incertitudinis applicari deberet Fabricæ, cuius personam repræsentabat idem intestatus successor ex cessione reportata; Et tertio quid respectu dicti legati mobilium ad favorem quorundam conjunctorum.

Quatenus pertinet ad primum; Quamvis Ego scribens pro intestato successore, tanquam Advocatus deducere regulam, super invaliditate testamenti ratione incertitudinis hæredis instituti ad *tex. in l. in tempus §. quoties ff. de hered. instit. l. si fuerit legatum ff. de reb. dub. & l. duo sunt Titii ff. de testamentar. tuel. Manic. de conjectur. lib. 4. tit. 7. num. 1. & alii plenè relati per Rub. de testam. cap. 67. num. 2. & seqq.*

Attamen, eidem meam operam requirenti liberè pro stylo insinuavi, quod esset desperatum, non solum ob adminiculativam certificationem, de qua infra; Verùm etiam ob favorem piæ causæ, inter cuius privilegia connumeratur istud, ut incertitudinis defectus non vitiet piæ dispositiones, ex relatis per *Tiraquell. & Adden. de privil. pia. caus. cap. 56. cum aliis ad fatietatem collectis per Rubicum dicti cap. 67. num. 41 & 43. cum seqq.* Est enim conclusio certa, ex ea probabiliratione, quod dispositio principaliter dirigitur in Deum, & animam ipsius disponentis; Unum verò, vel alterum piæ opus, respicit potius modum, quam substantiam, ideoque ipsa pia causa in genere est certa, illoque jure passim utimur, ut etiam supponebatur in casu, de quo *disc. seq.*

Majorcm autem probabilitatem videbatur habere alterum fundamentum, quod ratione dictæ incertitudinis, dispositio applicanda veniet Ecclesiæ universali, & consequenter Fabricæ S. Petri, juxta ejus facultates resultantis ex Apostolicis Constitutionibus ut *apud Cavaler. decis. 212. cum aliis, de quibus eodem disc. seq.*

Adhuc tamen sentiebam difficultatem, unde propterea resolutiones fuerunt juxta votum, atque licet succubuerim, attamen viæ sunt probabiles, quoniam licet vera sit regula superius insinuata, ut incerta dispositio sit inutilis; Attamen in jure vera quoque est limitatio, ubi ex adminiculis, & conjecturis certitudo resultat ex deductis per *Manic. ubi supra*, & alios plenè relatos in hujus causæ *decis. 310. & 350. par. 10. recen. præsertim in primanum. 3. & sequen.* Et consequenter cessant Fabricæ facultates, quæ non extenduntur ad dispositiones certas, ut *disc. sequen.*

Adminicula verò plura concurrebant hujusmodi certitudinem inducentia; Primò scilicet, quod testator esset unus ex confratribus, nimum frequentibus, ac devotis; Secundò, quod ipse vir nobilis, & Jurisconsultus, extrà patriam aliquando versatus, & haberet humorem malenconicum loquendi lingua Etrusca in Calabria, ideoque studendo effugere vocabula ibi usitata, quando nominabat Sanctiss. Sacramentum, hoc vocabulum Redemptoris adhibere solitus erat; Tertio quia mandavit ad se vocari quosdam dictæ confraternitatis officiales, idem vocabulum adhibendo; Et quartò ob pluriim attestaciones, quibus testator ejus intentionem communicaverat; Quamvis enim singulis adminiculis plures darentur responsiones, ac præsertim ultimo ob exceptiones, quas testes patiebantur; At-

Card. de Luca P. I. de Testam.

tamen vis erat in eorum cumulo attendendo cum solita regula, ut *singula qua non prosunt &c.*

Hinc de consequenti resultabat resolutio tertii puncti, (de quo tamen decisiones non agunt) quoniam data certitudine hæredis cessabat omnis ratio dubitandi de legatis in radice; Et nihilominus, ubi etiam incertitudo urgeret, adhuc tamen dum testamentum habebat solemnitates de jure necessarias in ultimis quamvis prophanis dispositionibus, hinc proinde, unum de tribus resultare observabam; Vel scilicet quod Ecclesia universalis, ut supra, esset hæres; Vel quod venientes ab intestato censerentur gravati solvere legata, quæ ab intestato etiam possunt deberi; Vel quod idem legatarii prætereundere possent, ut non dato hærede universali, ex beneficio juris accrescendi, seu verius ex alia ratione, ne contingat quem decedere pro parte testamentum, & pro parte intestatum, ipsi remanerent hæredes universales, ex insinuatis *sub r. de fideicom. disc. 109. & apud Orthobon. decis. 162. & 203.* quæ in eo casu prodierunt; Verùm hæc discussa non fuerunt, quia non opus.

ROMANA

LEGATI DE CESIIS

PRO

HÆREDIBUS PORTIÆ CESIÆ DUCIS.

SÆ CERÆ

CUM

FABRICA SANCTI PETRI.

Discursus pro veritate in causa postea concordata.

De eadem materia legati, vel alterius dispositionis, ad pios usus incertos per testatorem non declaratos, sed alterius voluntati, seu declarationi commissos, an valeat; Et an, & quando continere dicatur talem incertitudinem, ut intrent facultates fabricæ Sancti Petri, potissimè ubi facultarius sit Religiosus professus.

SUMMARIUM.

- 1 **F**acti series.
- 2 **R**elictum Monacho sub conditione, ut Monasterio non acquiratur, an, cui, & quomodo debeatur.
- 3 **D**e facultatibus fabricæ circa dispositiones incertas.
- 4 **Q**uando non dicamur esse in casu l. Theopompus.
- 5 **Q**uomodo distinguatur legatarius ab executoro.
- 6 **D**e circumstantiis ostendentibus agi potius de legatario quam executoro.
- 7 **D**e quibus usibus intelligatur religioso professus concessa facultas disponendi.

E 2

8. De